

Studentaktiv samarbeidslæring på tvers av ulike profesjonsutdanninger – til barn og unges beste

R. Evensen, *Universitet i Sør-øst Norge (USN)* og C. Torvik, *Polithøgskolen*

ABSTRACT: Vold og overgrep mot barn og unge kan avdekkes tidligere enn det vi gjør i dag og for at det skal skje, må profesjonsutøverne ha en handlingskompetanse. På bakgrunn av forskning og erfaringsbasert kunnskap har prosjektgruppa SAMOT «Samhandling mot vold og overgrep mot barn og unge» kommet frem til at studentene på de ulike profesjonsutdanningene bør ha en felles kjernekompetanse om vold og overgrep, samt kunnskap om tverrprofesjonelt samarbeid. For å imøtekomme behovet for felles kjernekompetanse, har prosjektgruppen utarbeidet to tiltak; en tverrprofesjonell fagdag og SAMOT nettside (<https://samot.nettressurs.org/>). I denne teksten diskuteres hvordan SAMOT nettside og tverrprofesjonell fagdag kan bidra til studentaktiv undervisning og læreprosesser om tema vold og overgrep, samt tverrprofesjonelt samarbeid. Teoretisk bygger teksten på sosiokulturell læringsteori og studentaktive læringsformer som verktøy for å lære. Studentaktive læringsformer består av mange ulike aktiviteter som casebasert læring og ulike former for omvendt undervisning. SAMOT nettside har læringsressurser som legger til rette for denne type læringsaktiviteter. Fagdagen har fokus på forskningsbasert kunnskap om fenomenet vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Vi inviterer spesialister med ulik kompetanse som gjennom forelesninger belyser fenomenet og studentene er tilhørere denne dagen. Selv om forskning har vist oss at studentene lærer best ved å selv være deltagende og aktiv i sin læringsprosess (Abrahamsen, Selvik, Moen & Kvaløy, 2020), kan det allikevel være hensiktsmessig med kunnskapsdeling gjennom forelesning. En måte å hjelpe studentene med å gripe faget og profesjonens spesialiserte kunnskap og praksis er å tilby studentene mulighet for å skape forbindelser mellom hverdagsbegreper og vitenskapelige begreper (Witteck, 2016). For å belyse hvordan saker kan håndteres og oppleves brukes casebasert læring både på den tverrprofesjonelle fagdagen og som læringsressurs på nettsiden. Fagdagen og nettsiden er ment som et supplement til allerede eksisterende undervisning, og legger vekt på at handlingskompetanse utvikles best i et aktivt læringsfellesskap der kompetansen utvikles i en vekslings mellom teori og praksis.

1 INTRODUKSJON

Forskning viser at det er mange barn og unge som er utsatt for ulike former for vold og seksuelle overgrep (Hafstad & Augusti, 2019, Mossige og Stefansen, 2016). Forskning viser også at en del av barna som er utsatt for overgrep ikke får den hjelpen de har behov for. Det skyldes blant annet at mange profesjonelle som jobber med barn i sin grunnutdanning ikke får tilstrekkelig med fagkunnskap til å avdekke om barn er utsatt for omsorgssvikt, mishandling eller seksuelle overgrep (Hafstad & Augusti, 2019).

I en undersøkelse gjennomført av Nasjonalt senter for vold og traumatisk stress sier studenter at de gjennom studiet ikke har tilegnet seg nok kunnskap og kompetanse på dette feltet. Undersøkelsen viser blant annet til at studentene oppgir at de har for liten kunnskap om vold og overgrep og at undervisningen er mangelfull. Mange studenter påpeker at det er mye fokus på teori, men at de ikke har fått kunnskap om verktøy de har tilgang til i sin profesjon og hvordan de skal handle. Som i et ledd i dette ønskes mer praktisk og metodisk undervisning, spesielt i forhold til samtale med barn. Studentene oppgir også et ønske om mer kunnskap om samarbeid og tverrfaglighet (Øverlien & Hoem 2016).

Barn og unge som er, eller har vært utsatt for vold og/eller overgrep mottar ofte tjenester fra ulike etater og profesjoner. Samhandlingsproblemer mellom ulike tjenester vektlegges som mulig årsak til at barn som har vært og er utsatt for vold og overgrep ikke får tilstrekkelig hjelp (Backe-Hansen, Smette, & Vislie, 2017). Rapporten og kunnskapsoversikter viser at det foregår tverrfaglig og tverretattlig samarbeid både i kommuner og fylkeskommuner (Backe-Hansen, Smette, & Vislie, 2017). Tverrprofesjonelt samarbeid er utfordrende. NOU (2017) viser til at svikt i samarbeid mellom tjenester handler om manglende kjennskap til tjenestenes arbeid, rolle og lovverk som medfører at utsatte barn ikke får den hjelpen de trenger (NOU 2017, 55- 56).

I forbindelse med Stortingets behandling av Opptreppingsplan mot vold og overgrep (2017 – 2021), har Kunnskapsdepartementet bedt Universitets- og høyskolesektoren om å tilrettelegge for samarbeid mellom de ulike profesjonsutdanningene. Universitetet i Sørøst-Norge, i samarbeid med Politi-høgskolen, opprettet i den forbindelse et prosjekt. Prosjektet har fått tittelen: «Samhandling mot vold og overgrep mot barn og unge» (SAMOT). Mandatet var å utvikle tverrprofesjonelle undervisningsopplegg der studenter fra ulike profesjonsutdanninger skal tilegne seg kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse om temaet vold og seksuelle overgrep, slik det er fastsatt i forskrift til rammeplan i de ulike profesjonsutdanningene.

2 PROSJEKTET SAMOT –PROFESJONSUTDANNINGENE

Universitetet i Sørøst-Norge og Politi-høgskolen har solide fagmiljøer som i samarbeid ønsket å utvikle utdanningene på grunnlag av faglige og pedagogiske diskusjoner. Videre har vi lagt vekt på å ha god kontakt med samfunnet utdanningene skal virke i og relevante kompetansemiljøer. Vi har systematisk jobbet for å etablere sterke kollegiale fellesskap og lærerteam med kultur for samarbeid og læring som kjennetegnet på våre utdanningsmiljøer jfr. Stortingsmelding 16, 2016-2017.

Fagmiljøene har ansvar for å bygge opp helhetlige studieprogrammer med god sammenheng og progresjon. Utdanningene skal bygge på oppdatert forskning innenfor fagfeltet som i SAMOT dreier seg om barn som er utsatt for vold og/eller overgrep samt tverrprofesjonelt samarbeid.

På bakgrunn av forskning og erfaringsbasert kunnskap har prosjektgruppa SAMOT kommet frem til at studentene på de ulike profesjonsutdanningene bør ha en felles kjerne-kunnskap om vold og overgrep, samt kunnskap om tverrprofesjonelt samarbeid. Videre har vi, i samråd med kompetanse- og forskningsmiljøer utarbeidet læringsutbyttebeskrivelser som ivaretar den kjerne-kunnskapen som vi mener at studentene ved alle profesjonsutdanningene bør ha felles om temaet vold og overgrep, samt tverrprofesjonelt samarbeid. Læringsutbyttebeskrivelsene må gi meningsfull informasjon om hva studentene skal lære (Stortingsmelding 16, 2016-2017). Læringsutbyttebeskrivelsene for SAMOT definerer kjerne-kunnskap som grunnleggende kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Dette er kompetanse som anses som nødvendig for å løse egne profesjonsspesifikke oppgaver og samarbeide på tvers av profesjoner. Felles kjerne-kunnskap kan bidra til at studentene tilegner seg et felles profesjonsspråk og økt handlingskompetanse.

Handlingskompetanse kan defineres som handlinger som inneholder kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er nødvendige for å løse problemer eller oppgaver (Hilsen & Tønder 2013). Handlingskompetanse vil ut ifra denne definisjonen bestå av læringskompetanse, fagkompetanse, sosial kompetanse og metodekompetanse. Sosial kompetanse i denne konteksten er forstått som evnen til å samarbeide, konfliktløsning og å håndtere mellommenneskelige forhold. Metodekompetanse kan forstås som evnen til å analysere en situasjon, kunnskap om fremgangsmåter og bruk av faktisk og praktisk kunnskap til å løse oppgavene. Handlingskompetanse utvikles best i et læringsmiljøer hvor man veksler mellom teori og praksis (Hilsen & Tønder 2013).

Tverrprofesjonelt samarbeid læres best ved at studentene på de ulike profesjonsutdanningene løser oppgaver, lærer om hverandres profesjoner og i samarbeid løser oppgaver på tvers av profesjonene. I SAMOT dreier det seg om samarbeid om barn som har vært, eller er utsatt for vold og/eller overgrep og i denne teksten vil vi diskutere følgende problemstilling:

Hvordan kan SAMOT nettside og tverrprofesjonell fagdag bidra til studentaktiv undervisning og læreprosesser om tema vold og overgrep, samt tverrprofesjonelt samarbeid?

For å imøtekomme behovet for felles kjerne-kunnskap, har prosjektgruppen utarbeidet to tiltak. Det ene tiltaket er utvikling av en tverrprofesjonell fagdag. Fagdagen gjennomføres på tvers av utdanningene og studentene får tilgang til den samme kunnskapen basert på den Kjerne-kunnskapen vi mener at de bør inneha. Det andre tiltaket er utviklingen av SAMOT nettside «Samhandling mot vold og overgrep mot barn og unge». Dette er en nettressurs for faglærere og studenter på profesjonsutdanningene og er ment som en digital støtte til ordinær undervisning <https://samot.nettressurs.org/>.

3 LÆRING

Læring kan ifølge Argyris & Schön (1996) forstås som et produkt (noe som er lært), eller man kan se på læring som en prosess. Vi stiller spørsmål om hva vi har lært og hvordan vi lærer. Hvilke aktiviteter er det som fører til læring? I likhet med Argyris & Schön (1996) hevder Senge (1999) at læring er en prosess som innebærer at man forandrer sin tankegang. Læring er ikke det samme som å innhente informasjon, læring er en prosess som gir oss en ny forståelse av verden og vårt forhold til den (Senge,1999). Dewey (1916) understreker også at læring er noe som foregår hele livet, og utdanning kan forstås som en vedvarende rekonstruksjon av erfaring. Dewey (1916) presiserer at det er klart skille mellom det å få en erfaring, og det at man behersker en rutine. Læring har skjedd når individet blir klar over forbindelsene, og kan se kontinuitet i de aktivitetene man holder på med (Dewey,1916).

Historisk sett, har vi hatt ulike tilnærminger til læring og utvikling. Ulike tilnærminger har stor betydning for hvordan vi forstår læring og undervisning i vår kultur og de springer ut fra store vitenskapelige retninger som ofte benevnes som behaviorismen, kognitivismen og sosiohistorisk tilnærming (Wittek & Brandmo,2021). De ulike perspektivene legger vekt på ulike aspekter ved den kompleksiteten vi møter når vi ønsker å forstå hva læring er og hvordan læring foregår (Wittek & Brandmo). I vår framstilling ønsker vi å ha fokus på tverrprofesjonell samarbeidslæring som innebærer at vi i stor grad vektlegger det sosiokulturelle perspektivet. Sosiokulturelt læringsperspektiv beskriver læring som prosesser der vi må se kognisjon og sosial samhandling i sammenheng “sosiokulturelt perspektiv bygger på eit konstruktivistisk syn på læring, men legg avgjerande vekt på at kunnskap blir konstruert gjennom samhandling og i en kontekst og ikke primært gjennom individuelle prosessar” (Dysthe 2001:42)

4 TVERRPROFESJONELT SAMARBEID

Samarbeid og teamarbeid er begrep som har fotfeste i de fleste profesjoner som arbeider med barn og unge. I skolen viser Læreplanverket for grunnskolen (Kunnskapsløftet 2020) til utfordringer som skal løses i skolens praksisfellesskap (Wenger, 2010). Lov om barnehager (2018 §2a) og Lov om barneverntjenester (1999§2-4) viser til at profesjonene skal samarbeide med andre profesjoner.

Denne metodiske tilnærmingen understreker betydningen av teamarbeid og samhandling både for det enkelte praksisfellesskap og mellom ulike praksisfellesskap. Praksisfellesskap er et utviklet fellesskap som representerer et sett med verdier, kunnskaper og ferdigheter (Lave & Wenger, 1991). Lave og Wenger (1991:29) forutsetter at læring er situert og knyttet til konkrete sosiale og kulturelle situasjoner. Å utvikle fellesskap handler om å delta, og at en deltaker i tillegg til å lære innhold og ferdigheter i tilknytning til sin praksis eller sitt daglige virke også lærer om de kulturelle praksisene i fellesskapet. Praksisfellesskap bidrar til den enkeltes trygghet som igjen fører til faglig refleksjon og utvikling av den enkelte profesjonsutøvers identitet (Wenger, 2010).

Innen et hvert praksisfellesskap vil det ifølge Wenger (2003) dannes ulike roller, relasjoner og evner – et gjensidig engasjement basert på forholdene i fellesskapet. Praksisfellesskapet baseres også på ansvarlighet, både for at en selv og andre bidrar til å få en felles forståelse for hva som er målet eller oppdraget de skal utføre. Til sist skapes det innen fellesskapet et felles repertoar gjennom å forhandle om mening, utvikle eller avvikle begreper og rutiner, innføre redskaper artefakter og gjengi historier (Wenger, 2003). Praksisfellesskap kan relateres til profesjonelle læringsfellesskap og handler om å etablere en samarbeidskultur med kapasitet for å arbeide med kontinuerlig forbedring. Gjennom å delta aktivt i prosesser i dette fellesskapet etableres viktige relasjoner, faglige og sosiale kontakter (Wenger, 2010).

5 STUDENTAKTIV LÆRING

Det er godt dokumentert at studentaktive læringsformer bidrar til økt læringsutbytte (Abrahamsen, Selvik, Moen & Kvaløy, 2020). Studentaktive læringsformer har fokus på studentenes aktivitet hvor studentene aktiviseres på en slik måte at læring fremmes. Dette forutsetter at man tenker gjennom hvilke læringsformer som best fremmer læring i de enkelte læringssituasjoner. Studentaktive læringsformer kan bestå av mange ulike aktiviteter som prosjektbasert læring, teambasert læring, casebasert læring,

praksis, feltarbeid og ulike former for omvendt undervisning (Loeng & Mørkved, 2019). Læring er en aktiv prosess som skjer i samspill og samproduksjon mellom studenter og undervisere og studenter imellom. Wengers begrep «praksisfellesskap» brukes ifølge Wadel (2002) ikke som en læringsteori, men brukes som et supplement til andre læringsteorier. “Wengers grunnleggende antakelse er at engasjement i sosial praksis er den grunnleggende prosess hvorved vi lærer og at den grunnleggende enhet for å analysere denne prosess ikke er individet eller sosiale institusjoner, men heller «praksisfellesskap»” (Wadel 2002:2)

6 DRØFTING OG REFLEKSJON

Det er et forskriftsfestet krav både i lærerutdanningene, helse- og sosialutdanningene og politiutdanningen at studentene skal ha kompetanse innenfor temaet vold, overgrep og omsorgssvikt. I vårt prosjekt skal vi, i tillegg, legge til rette for at studentene skal tilegne seg kompetanse i å samarbeide på tvers av profesjonsutdanningene. Utdanningene skal hver for seg gi studentene kompetanse på arbeid mot vold og overgrep. Anmodningsvedtaket (2017) skal bidra til at tjenestene og skolen i framtiden snakker bedre sammen og i neste omgang gir et bedre tilbud til de som er utsatt. I SAMOT skal studentene fra de ulike utdanningene lære å samarbeide slik de eventuelt vil måtte gjøre når de kommer ut i sine respektive yrker. De skal få bedre innsikt i egen profesjon og hverandres ansvarsområder, roller, kompetanse og oppgaver i tverrfaglige og tverretatlige samhandlingssituasjoner.

Som faglærer i høyere utdanning har vi som vårt mandat å innvie studentene i fagets og profesjonens spesialiserte kunnskap og konvensjon. Ulike oppfatninger om læring og undervisning lever side om side i vår kultur. Det påvirker hvordan vi forbereder og gjennomfører undervisning slik at studentene kan tilegne seg relevant handlingskompetanse. Undervisningen som tilbys studenter skal føre til læring og ifølge Jean Laves skal man se hvilke læringsressurser som gjøres tilgjengelig i et praksisfellesskap (Lave & Wenger, 1991). Læring er relasjonell og situert, og læring foregår gjennom deltakelse i sosial praksis. Læring finner ikke sted i et indre psykisk rom, med internalisering og lagring av viten. Læring skjer gjennom deltakelse i sosial praksis og defineres dermed som relasjonelt. Lave & Wenger forstår læring som situert i praksisfellesskap og som en del av den lærendes identitetsutvikling (Lave & Wenger, 1991).

For å tilegne seg kunnskap om og ferdigheter i tverrprofesjonelt samarbeid er det nyttig å se på læring som deltakelse i kultur. Mennesker lærer og utvikler seg ved å delta i kulturelle aktiviteter (Mercer, 2008). Både grupper av mennesker og individene i dem lærer, og de læreprosessene som utspiller seg på det kollektive nivået, er uløselig sammenvevd med individuell læring (Dysthe, 1995, 2001; Wittek, 2016).

Deltakelse i kultur kan forstås som en metafor som kan knyttes til aktivitet og interaksjon. Omgivelsene blir mediert eller tolket for oss gjennom deltakelse i ulike fellesskap. Sosialt samspill transformeres til kunnskapskonstruksjoner på individnivå, og sentralt i læreprosessene er medierende redskaper som kan være både psykologiske og fysiske og språket er det viktigste av disse redskapene (Wittek, 2021).

Et av målene med fagdagen og nettressursen er at studentene skal opparbeide seg handlingskompetanse, også inn mot det tverrprofesjonelle samarbeidet. Å styrke studentenes handlingskompetanse kan gjøres på flere måter, men bedre og mer systematisk kunnskap om vold og overgrep i grunnutdanningene, og ikke minst hvordan man går frem ved mistanke og avdekking, kan være et første steg (Hafstad & Augusti 2019: 126).

6.1 Tverrprofesjonell fagdag

Hensikten med fagdagen er å formidle lik kunnskap til studenter på de ulike profesjonsutdanningene, for derigjennom å øke forutsetningene for et godt samarbeid på tvers av profesjoner.

Tverrprofesjonell fagdag har siden 2020 blitt gjennomført årlig for studenter ved profesjonsutdanningene på Politihøgskolen og Universitetet i Sørøst-Norge. Fagdagen er en del av tverrprofesjonell undervisning for studentene, og skal bidra til at studentene tilegner seg kompetanse om fenomenet vold og overgrep og hvordan vold og overgrep mot barn kan avdekkes. Forskning viser viktigheten av at alle studenter i grunn- og profesjonsutdanningene gis kunnskap om vold i nære relasjoner

som fenomen, handlingskompetanse og samhandlingskompetanse (Moen, Bergman og Øverlien, 2018). Fagdagen legger til rette for å utvikle studentenes handlingskompetanse.

Fagdagen har fokus på forskningsbasert kunnskap om fenomenet vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Vi inviterer spesialister med ulik kompetanse som gjennom forelesninger belyser fenomenet og studentene er tilhørere denne dagen. For å kunne avdekke vold og overgrep mot barn og unge er denne typen kunnskap av avgjørende betydning for å kunne bistå barn og unge i svært sårbare situasjoner (Moen, Bergmann og Øverlien, 2018). Selv om forskning har vist oss at studentene lærere best ved å selv være deltagende og aktiv i sin læringsprosess (Abrahamsen, Selvik, Moen & Kvaløy, 2020), kan det allikevel være hensiktsmessig med kunnskapsdeling gjennom forelesning. Loeng og Mørkved (2019) viser til at det forutsetter at forelesningen gir forskningsbasert teoretisk kunnskap hvor studentene for å vite hva og hvorfor. “En forelesning er ideell for å gi et overblikk, dra opp linjer og sette ting i perspektiv i løpet av kort tid. Forelesningen kan også ha en struktur som både utfordrer studentene og gir dem et fundament å bygge videre på” (Loeng & Mørkved, 2019, s.9).

Evalueringen av fagdagen viser blant annet at studentene opplevde at det var “god variasjon i foredragene”, “profesjonelle foredragsholdere”, “relevant faglig forskning ble fremlagt” “relevante forelesninger med god informasjon” og “god forankring i forskning”.

I undersøkelsen til Øverlien og Hoem (2016) sier studentene at undervisningen ofte er for teoretisk i forhold til praksisfeltet. Dette er en kritikk som ofte rettes mot høyere utdanning (Wittek, 2016). Det bør ikke være slik at teoretisk kunnskap “konkurrerer” med andre kunnskapsformer. Det er gjerne i spenningsfeltet mellom ulike kunnskapsformer at læring skjer. Vi som er faglærere i høyere utdanning skal hjelpe studentene med å gripe fagets og profesjonenes spesialiserte kunnskap og konvensjoner. En god måte å gjøre det på er å tilby studentene mulighet for å skape forbindelser mellom hverdagsbegreper og vitenskapelige begreper (Wittek, 2016). Casebasert læring har nettopp fokus på læringsformer som knytter teori direkte til realistiske situasjoner (Erlandsen & Lange, 2017).

For å belyse hvordan saker kan håndteres og oppleves, inviterte vi profesjonsutøvere fra praksisfeltet til å delta i en samtale. Samtalen tok utgangspunkt i en opplevd case som studentene fikk kjennskap til. Caset ble presentert av en nå voksen dame som fortalte sin barndomshistorie preget av omsorgssvikt. Representantene fra praksisfeltet ble bedt om å reflektere over hennes fortelling, og hva som ville vært deres ansvar og oppgaver i møte med denne jenta.

Når studentene ble spurt i evalueringen av fagdagen hva de var spesielt fornøyde med så gir studentene tilbakemelding på at presentasjon av case og samtale med praksisfeltet var særlig lærerikt. Studentene skrev blant annet at de lærte mye av “historien fra virkeligheten”, “at historien ble brukt som case til å sette teori og praksis etterpå”, “vite hvordan ulike etater jobber på”, “måten den ble koblet til de ulike instansene” og “Flott med en case som ble presentert og belyst av den som opplevde det”.

Fagdagen er ment som en del av et undervisningsopplegg som faglæreren i de ulike profesjonsutdanningene kan bygge vider på i sin undervisning. Fagdagen bør ses i sammenheng med nettsiden SAMOT.

6.2 Nettsiden SAMOT

Målet med nettsiden er at studentene gjennom ulike læringsressurser skal tilegne seg kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Nettsiden skal bidra til at studentene skal få bedre innsikt i egen profesjon og hverandres ansvarsområder, roller, kompetanse og oppgaver i tverrfaglige og tverretatlige samhandlingssituasjoner. Hensikten er at studentene skal tilegne seg handlingskompetanse i tverrfaglig samarbeid slik at de er i stand til å samarbeide med andre profesjoner i sitt framtidige yrke. Tverrfaglig perspektiv i profesjonsutøvelsen kommer ikke automatisk og har heller ikke vært en utbredt tradisjon (Glavin & Erdal, 2013). Tverrprofesjonelt samarbeid og profesjonsutøvelse må derfor modelleres i utdanningsløpet dersom dette skal følge studentene ut i yrket.

Nettsiden inneholder ulike læringsressurser som kan anvendes som støtte i undervisning både for den enkelte profesjonen og for det tverrprofesjonelle samarbeidet. Ressursen består av anbefalt litteratur, e-forelesninger, podkaster, eksterne ressurser, lover og forskrifter, samt case- og studieoppgaver. Læringsressursene er temabasert hvor man selv velger hvilke ressurser som er relevante. Her kan man også velge hvilken profesjon man ønsker å lære mer om. Læringsressursene kan ses i sammenheng, men

kan også stå hver for seg. Oppgavene kan brukes når studenter fra de ulike profesjonsutdanningene skal øve seg på tverrprofesjonelt samarbeid i utdanningen.

Nettsiden legger vekt på studentaktive læringsformer. En av flere måter å drive studentaktiv læring på er gjennom casebasert læring. Casebasert læring har fokus på læringsformer som knytter teori direkte til realistiske situasjoner (Erlandsen & Lange, 2017). Hensikten er å legge til rette for gode koblinger mellom teori og praksis. Ved å ta utgangspunkt i realistiske situasjoner oppleves teorien som meningsfylt og relevant (Sylte, 2018, Grimen, 2008). I den forbindelse har vi utviklet case- og studieoppgaver som kan løses individuelt, i grupper og på tvers av utdanningene.

I familier hvor barn og unge er utsatte for vold og/eller overgrep møter de ofte flere ulike profesjoner. På nettsiden presenteres studentene for en case som består av mor, far, og tre barn. Hensikten med caseoppgaven er at studentene skal få kunnskap om hvordan et barn som man møter i egen profesjon også har møter med andre profesjonsutøvere. Dette viser kompleksiteten i sårbare barns liv og nødvendigheten av det tverrprofesjonelle samarbeidet. Informasjonen i caseoppgaven er lik for alle profesjonene. I tillegg har hver profesjon en profesjonsspesifikk case hvor man møter et eller flere av barna i familien. Caseoppgavene gir studentene anledning til å jobbe med realistiske problemstillinger både i egen profesjon og på tvers av profesjonene. En del av det å jobbe casebasert handler om at studentene selv må være aktive i å finne faglige og praktiske løsninger (Erlandsen & Lange, 2017). På denne måten får de erfare hvordan teori kan bidra til økt forståelse for praksis, og dermed mulighet til å se sammenhengen mellom aktuell teori og praksisen de senere skal utøve.

Nettsiden inneholder e-forelesninger, podkaster og anbefalt litteratur og som er en del av en felles kjerne kunnskap og som kan bidra til utvikling av en handlingskompetanse. Læringsressursene kan anvendes i omvendt undervisning (flipped classroom) ved at studentene ser eller lytter til utvalgte læringsressurser før undervisningen med faglærer.

Omvendt undervisning (flipped classroom) handler om at studentene gjør ulike forberedende læringsaktiviteter hjemme og kommer til undervisning for å oppnå en dypere kunnskapsforståelse i samarbeid med andre i aktive læringsfellesskap (Stenseth 2021).

Hensikten med å ta i bruk omvendt undervisning er å fremme studentsentrerte læringsomgivelser gjennom å «snu» undervisningen. Studentsentrerte læringsomgivelser kan forstås som aktiviteter, oppgaver, ressurser, verktøy, artefakter og veiledning kan bidra til å igangsette, muliggjøre og støtte studentenes læring. Det er omgivelsene som bidrar til og muliggjør studentenes læring ved å plassere studenten i sentrum for læringen og kunnskapsutvikling. Studentsentrerte læringsomgivelser blir brukt for å forstå egenskaper ved det omvendte undervisningsdesignet fordi det er omgivelsene som bidrar til og muliggjør studentenes læring (Stenseth 2021).

Omvendt undervisningsdesign bygger, ifølge Stenseth (2021), på både konstruktivistiske og sosiokulturelle perspektiver på læring ved at designet hovedsakelig foregår i to ulike faser. En forberedende fase bestående av individuelt arbeid med ulike læringsaktiviteter og ressurser, og en kollektiv fase hvor videreutviklingen av kunnskap foregår gjennom samarbeid, dialog og refleksjon mellom studenter og en faglærer og mellom studenter «I forbindelse med det sosiokulturelle og studentsentrerte læringssynet blir aktiv læring, læring med medstudenter og samarbeidslæring et viktig utgangspunkt for planleggingen av læringsaktivitetene som skal foregå i fellesskap, men det blir også selve målet med metoden» (Stenseth 2021, s.4).

Nettsiden ble lansert i november 2021. Arbeidsgruppen har ikke hatt anledning til systematisk brukertesting av nettressursen. Nettressursen har vært anvendt i undervisning på et kull ved grunnskolelærerutdanningen og en avdeling ved politihøgskolen. Tilbakemeldinger fra undervisning viser at faglærere og studenter opplever innholdet som forskningsbasert og faglig relevant.

Studentene har blant annet gitt følgende tilbakemeldinger om nettressursen: «Oversiktlig, fint med ressurser», «praksisnære caseoppgaver», «godt utvalg av e-forelesninger», «siden er fin og oversiktlig hvilket gjør det lett å bruke den som et arbeidsverktøy» og «det er viktig at vi som lærere får verktøy vi kan benytte»

Om tematikken sier studentene at «det er viktig å ha kunnskap om for å vite hva vil skal gjøre i en slik situasjon», «det åpner opp for at man begynner å reflektere mer rundt ulike situasjoner, og hva skolene og vi som enkeltmennesker i skolen kan gjøre i vår rolle» og «det er et viktig tema å lære slik at vi gjennom samarbeid kan yte det beste vi kan i våre roller for å sammen hjelpe eleven».

Om det tverrprofesjonelle perspektivet sier studentene at «det er veldig betryggende å vite hva din rolle er hvis det først skjer noe. I tillegg til hva som er rollene til de andre profesjonene, slik at de vet hvem du skal henvende det til, og hvordan det samarbeidet vil foregå», «i forhold til alvorlige saker hvor barnevernet eller politiet er innblandet, tror jeg samarbeid er en forutsetning for å gjøre en god jobb for selve saken og dem det angår», «SAMOT bidrar til dette ved at du kan selv tenke og se hvordan tverrprofesjonelt arbeider foregår».

Studentene gir også tilbakemelding på at de trenger tid når de skal jobbe med nettressursene, og noen studenter har gitt tilbakemeldinger på at enkelte av oppgavene kunne vært mer spesifikke.

7 AVSLUTTENDE ORD

I denne teksten har vi diskutert hvordan SAMOT nettside og tverrprofesjonell fagdag kan bidra til studentaktiv undervisning og læreprosesser om tema vold og overgrep, samt tverrprofesjonelt samarbeid. Fagdagen og nettsiden er ment som et supplement til allerede eksisterende undervisning, og legger vekt på at handlingskompetanse utvikles best i et læringsmiljø som inneholder både faglige og sosiale utfordringer og der kompetansen utvikles i en veksling mellom teori og praksis.

Tverrprofesjonelt samarbeid læres best ved at studentene på de ulike profesjonsutdanningene løser oppgaver, lærer om hverandres profesjoner og i samarbeid løser oppgaver på tvers av profesjonene. I utformingen av nettressursene er det lagt vekt på læringsaktiviteter som kan anvendes i studentaktive læringsformer. Studentaktive læringsformer kan bestå av mange ulike aktiviteter som casebasert læring og ulike former for omvendt undervisning.

Prosjektet SAMOT har gått over i en implementeringsfase og vi ser frem til videre arbeid. Tverrprofesjonell fagdag fortsetter som et årlig arrangement for studenter på bachelorutdanningene. Nettsiden skal tas i bruk på den enkelte profesjonsutdanning og i undervisning på tvers av utdanningene. Arbeidsgruppen SAMOT planlegger et tredje tiltak som er en felles fagdag med fokus på tverrprofesjonelt samarbeid. Fagdagen vil gjennomføres med studentaktive læringsformer på tvers av utdanningene. Studentene vil få øvelse i å jobbe tverrprofesjonelt, samt kunnskap om både egne og andres profesjoner.

REFERANSER

- Argyris, C. & Schön, D.A. 1996. *Organizational Learning II: Theori Method, and Practice Reading* Mass.: Addison – Wesley.
- Backe-Hansen, E, Smette, I & Vislie, C. (2017) *Kunnskapsoppsummering. Vold mot barn og systemsvikt*. (NOVA Rapport 4/17) Oslo Metropolitan University.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and Education*. New York: Free Press.
- Dysthe, O. 2001: Sosiokulturelle teoriperspektiv på kunnskap og læring. I Dysthe, O. (red) *Dialog, samspel og læring*. Oslo, Abstrakt Forlag.
- Erlandsen, L. H. & Lange, T. d. (2017). Studenten som veileder – erfaringer fra Krigsskolens lederutdanning. *Uniped*, 40(2), 109-128. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2017-02-02>
- Glavin, K. & Erdal, B. (2020). *Tverrfaglig samarbeid i praksis. Til beste for barn og unge i kommune-Norge*. Oslo: Kommuneforlaget AS
- Grimen, H. (2008). Profesjon og kunnskap. I A. Molander & L. I. Terum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 71- 86). Oslo: Universitetsforlag., cop. 2008.
- Hafstad, G.S. & Augusti, E. (red) (2019). *Ungdomserfaringer med vold og overgrep i oppveksten. En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år*. (NKVTS Rapport nr. 4. 2019).
- Nasjonalt kunnskapsenter om vold og traumatisk stress.
- Hilsen, A. I. & Tønder A. H. (2013): Hva er kompetanse og strategisk kompetansestyring? Fafo-notat "2013:03." Saman om kompetanse og rekruttering – en kunnskapsstatus.

- Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge: University Press.
- Loeng, S. & Mørkved, B, P, (2019) Perspektiver på universitetspedagogikken – introduksjon I Loeng, S. & Mørkved, B, P, og Brit Solli Isachsen, B, S. (red) (2019). *Studentaktiv læring – praksisnær undervisning i høyere utdanning*. Cappelen Damm Akademiske
- Lov om barnehager (barnehageloven). Lov 11.juni 2018 nr. 827. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_2#%C2%A74
- Lov om barneverntjenester (barnevernloven) Lov 2. juli 1999 nr. 6 Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100/KAPITTEL_3#%C2%A73-5
- Kunnskapsdepartementet (2016) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>
- Mercer, N. (2013). The Social Brain, Language, and Goal-Directed Collective Thinking: A Social Conception of Cognition and Its Implications for Understanding How We Think, Teach, and Learn. *Educational Psychologist*, 48(3), 148–168. [10.1080/00461520.2013.804394](https://doi.org/10.1080/00461520.2013.804394).
- Moen, L. H., Bergman, S., & Øverlien, C. (2018). *Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. Kartlegging av kunnskap for veien videre*. (NKVTS Rapport 2/2018) Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress.
- Mossige, S. & Stefansen, K. (Red.) (2016). *Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007–2015*. (NOVA Rapport 5/2016) Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- NOU 2017: 12. (2017). *Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline. The art and practice of learning organization*. London: Random House.
- Skog Hansen, I.L., Steen Jensen, R. & Fløtten, T. 2020. *Trøbbel i grenseflatene. Samordnet innstas for utsatte barn og unge*. FAFO rapport 2020:20
- Stenseth, T. (2021): Hvordan fremme studentaktivitet og engasjement for læring? En designbasert studie av omvendt undervisning og videorefleksjoner i lærerutdanningen. *Acta Didactica Norden Vol. 15, Nr.3. Art.1*
- Sylte, A. L. (2018). Profesjonsretting og studentaktivitet. *Skandinavisk tidsskrift for yrker og profesjoner i utvikling*, 3.
- Wadel, C. (2002). Den mellommenneskelig forankring av læring. Praksisfellesskap og læringsforhold. I *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*, nr. 4, 4/6, s. 416–422.
- Wenger, E. (1998). *Communities of Practice. Learning, Meaning and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wenger, E. (2003). Læring. I Lave, J. & Wenger, E. (red.), *Situert læring – og andre tekster*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Wittek, L. & Brandmo, C. (2021). Ulike tilnærminger til læring- et historisk riss. I *Pedagogikk – en grunnbok*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Wittek, L. (2021) Sosiokulturelle tilnærminger til læring. I *Pedagogikk – en grunnbok*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Øverlien, C., & Moen, L. H. (2016). *"Takk for at du spør!" En oppfølgingsstudie om kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn blant blivende barnevernspedagoger, grunnskolelærere og førskolelærere*. (NKVTS Rapport 3/2016). Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress.